

Sayı : 49675148
Konu : Devlet Hizmeti Yükümlülüğünde
Süre Hesabı

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi	
Geliş Tarihi	05-03-2015
Geliş No	468-2015
Eki	

TÜRK TABİPLER BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 04.02.2015 tarihli ve 223/2015 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ve ekleri incelenmiştir. Devlet hizmeti yükümlülüğünü tamamlamadan ayrılan hekimlerin yeniden göreve dönmeleri halinde Devlet hizmeti yükümlüsü olarak görev yaptıkları önceki sürenin dikkate alınması talebine ilişkin Hukuk Müşavirliğinin 19.02.2015 tarih ve 3231 sayılı görüşünde “3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu’na 5371 sayılı Kanun ile eklenen Ek 3’üncü maddede, tabip, uzman tabip ve yan dal uzmanlık eğitimi tamamlayarak uzman tabip unvanını kazananların, her eğitimleri için ayrı ayrı olmak kaydı ile ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında yer alan ayrı ayrı gruplandırmalara göre belirli sürelerle Sağlık Bakanlığı veya Sağlık Bakanlığınca uygun görülen diğer kuruluşlarda Devlet memuru veya ilgililerin talebi halinde 10.7.2003 tarihli ve 4924 sayılı Kanuna tâbi sözleşmeli sağlık personeli olarak Devlet hizmeti yapmakla yükümlü oldukları hükme bağlanmıştır.

Ek 4 üncü maddede, “... Eş durumu ve sağlık mazereti nedeniyle yapılacak atamalar hariç personelin görev yerleri, tercih hakkı verilmek sureti ile kurayla belirlenir. Ancak beşinci ve altıncı grup ilçe merkezlerine bağlı yerleşim yerleri ile Bakanlar Kurulunca tespit edilecek il merkezi ve il merkezlerine bağlı yerleşim yerlerinde Devlet hizmeti yükümlülüğünü yerine getirenler, tekrar Devlet hizmeti yükümlüsü olduklarında istekleri dışında bu yerlere atanamazlar. Atama sonuçlarının internet sayfasında ilânını müteakip, gerekli hallerde belgelerini tamamlamak üzere ilgili personele yirmi gün süre verilir. Devlet hizmeti yükümlülük süresi, personelin atandığı yerde göreve katılması ile başlar.

Devlet hizmeti yükümlülüğü kapsamındaki personel, bu görevlerini tamamlamadan mesleklerini icra edemezler.” hükmü,

Ek 5 inci maddede, “Tabipler, Devlet hizmeti yükümlülüklerine başlamadan veya tamamlamadan asistanlık veya yan dal asistanlık sınavlarına katılabilir ve uzmanlık eğitime başlayabilirler. Ancak, birden fazla uzmanlık veya yan dal uzmanlık eğitime başlanabilmesi için Devlet hizmeti yükümlülüğünün tamamlanması şarttır.

Asistanlık, uzmanlık ve yan dal uzmanlık eğitimi ile askerlikte geçen süreler Devlet hizmeti yükümlülüğünden sayılmaz.” hükmü,

Ek 6 ncı maddede de, “Devlet hizmeti yükümlülüğünü yapmakta olan personel, mazeret ve zorunlu haller dışında başka yere atanamaz. Ancak deprem gibi olağanüstü hallerde geçici olarak bir ayı aşmamak üzere görevlendirilebilir. Mazeret, zorunluluk halleri gibi nedenlerle başka yere atanan personelin kalan yükümlülük süreleri, eski ve yeni görev yeri hizmet sürelerinin oranına göre belirlenir.

Tescil ve Denklik İşler Dairesi Başkanlığı Ayrıntılı bilgi için irtibat: 0(312)5851474Mithatpaşa Cad. No:3

Sıhhiye/Ankara

Tel: 0 (312) 585 1580-81-82Faks: 0 (312) 585 1565-66 E. Posta:shgm.tescildenklik@saglik.gov.tr

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Devlet hizmeti yükümlüsü personel, bu Kanun hükümleri dışında genel hükümlere ve ilgili Kurum mevzuatına tâbidir.” hükmü yer almaktadır.

Kanun’da, mazeret, zorunluluk halleri gibi nedenlerle başka yere atanan personelin kalan yükümlülük sürelerine ilişkin bir düzenleme getirilmiş ise de Devlet hizmeti yükümlülüğünü tamamlamadan görevlerinden ayrılan personelin tekrar göreve dönmeleri halinde önceki görev yaptıkları sürelerin, sonraki yükümlülük süresi hesabında dikkate alınıp alınmayacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Meselenin çözümü için Devlet hizmeti yükümlülüğün getiriliş amacına bakılması uygun olacaktır. Bu cümleden olarak; Kanun’un gerekçesinde; sağlık hizmeti sunmakla görevli ve yükümlü olan kamunun uzman ve pratisyen tabip ihtiyacı gönüllü çalışma ile karşılanamamış olduğundan dolayı, istenilen seviyede sağlık hizmetlerinin sunulmasını teminen, ihtiyaç duyulan uzman ve pratisyen tabip istihdamını sağlamak üzere özendirilmiş ve kolaylaştırılmış hizmet yükümlülüğü getirilmesi zarureti ortaya çıktığı, hizmetin ifasını sağlamak üzere yükümlülüğünü tamamlamayan tabiplerin mesleklerini icra etmelerinin yasaklandığı belirtilmektedir.

Görüldüğü üzere Kanun’un gerekçesinde de belirtilen amaç, Devlet hizmeti yükümlülüğü vasıtasıyla uzman ve pratisyen tabip ihtiyacının karşılanmasını sağlamaktır. Bu amaca ulaşmak için de mevcut kanunî düzenlemelerin Devlet hizmeti yükümlülüğünün yerine getirilmesini teşvik edici nitelikte yorumlanmasında kamu yararı olduğu düşünülmektedir.

Malum olduğu üzere, Devlet hizmeti yükümlüsü personel kural olarak Devlet memuru statüsünde istihdam edilmekte olup, Ek 6 ncı maddede “genel hükümler” ibaresi ile atıfta bulunulan Kanun da kural olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmaktadır.

Devlet hizmeti yükümlüsü personelin bu yükümlülüğe başlamadan (veya tamamladıktan sonra) uzmanlık eğitimine başlayabilmelerine kanunen cevaz verilmiş olduğu ve Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı sonrasında her eğitimden doğan yükümlük içtima ettirilmediği cihetle, 5371 sayılı Kanun’un öngördüğü meslek icra edememek yaptırımına ilaveten 657 sayılı Kanun’un 63 üncü maddesinde öngörülen “1 yıl süreyle Devlet memuru olarak istihdam edilememe” yaptırımı uygulanmak üzere göreve (Devlet hizmeti yükümlülüğünün ifasına) başlanılabildiği vakıdır. Dolayısıyla bu çerçevede göreve hiç başlanamamak suretiyle Devlet hizmeti yükümlülüğünün sadece yan daldan doğan yükümlülüğün ifası ile tamamlanması mümkündür.

Şu hâlde pozitif hukukun öngördüğü yaptırımlara razı olarak veya yine hukukun öngördüğü imkânları kullanarak göreve hiç başlanamayı tercih eden hekimler ile sonrasında çekilme hakkını kullansa dahi göreve başlayan tabipler mukayese edildiğinde Devlet hizmeti yükümlülüğünün amacının kısmen de olsa görev yapan tabipler eliyle gerçekleştirildiği ve yapılan çalışmaların da yok sayılmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

Kaldı ki 657 sayılı Kanun’un 92 nci maddesinde, en fazla iki defa memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerin veya çekilmiş sayılanların tekrar memurluğa dönmesine –yine Kanun’da öngörülen belli şartlar dâhilinde- imkân tanınmış ve aynı Kanun’un 97 nci maddesinde de memuriyetten çekilen veya çekilmiş sayılanların memuriyete tekrar ne zaman dönebileceklerine ilişkin belirlemeler yapılmış olduğundan, çekilme hakkının mutlak ve sınırsız bir hak olmadığı bu yönüyle kötüye kullanımdan da söz edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Keza, Ek 3 üncü madde, sürelerin hesabında fiilen çalışmayı esas almış olduğundan ve hafta sonu ve resmi tatil günleri haricinde, yıllık, mazeret ve hastalık izinli geçirilen süreler yükümlülük süresine

Tescil ve Denklik İşler Dairesi Başkanlığı Ayrıntılı bilgi için irtibat: 0(312)5851474Mithatpaşa Cad. No:3
Sıhhiye/Ankara
Tel: 0 (312) 585 1580-81-82Faks: 0 (312) 585 1565-66 E. Posta:shgm.tescildenklik@saglik.gov.tr

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

ilave edildiğinden Devlet hizmeti yükümlülüğü görevin devamı sırasında da kesintili olarak ifa edilebilecektir.

Kanun'un amacı, Devlet hizmeti yükümlülüğünün yerine getirilmesi olduğuna ve bu yükümlülüğünü yapmayan/tamamlamayanlar için müeyyide olarak da meslek icrasının yasaklanması öngörüldüğüne göre, Devlet hizmeti yükümlülüğünün ifasına başlayıp da herhangi bir nedenle bırakmak durumunda kalanların, sonradan bu yükümlülüklerini yerine getirirken önceden yaptıkları yükümlülük süresinin dikkate alınmasının hakkaniyete uygun olacağı düşünülmektedir.

Aksi uygulama, ataması yapıp da hiç göreve başlamayanlar ile göreve başlamayı tercih eden ancak yükümlülük sürelerini tamamlamadan görevlerinden ayrılan tabipler arasında bir adaletsizliğe ve bunun sonucunda da tabiplerin iradelerini göreve hiç başlamama şeklinde kullanmalarına yol açılabileceği gibi, önce yapılan yükümlülük sürelerinin sayılmaması halinde, Kanun'da azami olarak öngörülen sürelerin de üzerinde Devlet hizmeti yükümlülüğüne tabi kılınanlar olabilecektir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi'nin 08.02.2011 tarihli ve E.2010/113 K.2011/164 sayılı kararı ile Ek 4 üncü maddenin Devlet hizmeti yükümlülüğüne başlamayan veya tamamlamayanların yükümlülük süresinin asıl süreyi geçmemek üzere gecikme süresi kadar arttırılacağını öngören dördüncü ve beşinci cümleleri, "... Öngörülen sürelerin eklenme nedenini, yükümlünün belge ile ispatı mümkün zorunlu sebepler olmaksızın süresi içinde göreve başlamaması veya başladıktan sonra yükümlülüğünü tamamlamadan ayrılması oluşturmaktadır. Bu durumda, göreve başlamayan veya yükümlülüğünü tamamlamadan ayrılan tabiplerin görev yapmadıkları gün sayısı, Devlet hizmeti yükümlülük süresine eklenecektir. Kuralın, Devlet hizmeti yükümlülüğüne süresinde başlamayan veya başladıktan sonra yükümlülüğünü tamamlamadan ayrılan tabiplere **bir yaptırım niteliği taşıdığı** görülmektedir.

Devlet hizmeti yükümlülüğünün amacı gözetildiğinde, **yasa koyucu tarafından bu yükümlülüğün yerine getirilmesini sağlayıcı önlemler alınması doğaldır. Bu çerçevede, tabip ve uzman tabiplerin Devlet hizmeti yükümlülüğünü tamamlamadan mesleklerini icra edemeyeceklerine ilişkin bir düzenlemeye Kanun'un Ek 4. maddesinin üçüncü fıkrasında yer verilmiş ve bu kuralın iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusu Anayasa Mahkemesinin 16.12.2010 günlü, E:2007/24, K:2010/113 sayılı kararıyla reddedilmiştir.**

Devlet hizmeti yükümlülüğünün süresinde yapılmasını sağlamak amacıyla getirilen bu kuralın varlığına rağmen aynı amaç doğrultusunda itiraz konusu kurallarla, tabiplerin ve uzman tabiplerin Kanun'un Ek 3. maddesinde öngörülen Devlet hizmeti yükümlülük sürelerinin iki katına ulaşacak sürelerle zorunlu hizmete tâbi tutulabilmeleri mümkün kılınmıştır.

Belge ile ispatı mümkün zorunlu sebepler olmaksızın süresi içinde göreve başlamayan veya başladıktan sonra yükümlülüğünü tamamlamadan ayrılan tabip ve uzman tabiplerin **Devlet hizmeti yükümlülüğüne bu kişilere yaptırım uygulanması amacıyla eklenen** sürelerin, tabip ve uzman tabiplerin o bölgede hizmetlerine duyulan ihtiyaçtan ve Devlet hizmeti yükümlülüğünü zorunlu kılan ülke koşullarından kaynaklanmaması nedeniyle, Anayasa'nın 18. maddesinde yer alan 'ülke ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda öngörülen vatandaşlık ödevi niteliğindeki beden ve fikir çalışmaları' kapsamında değerlendirilebilmesine olanak bulunmamaktadır. Bu durumda, itiraz konusu kurallar kapsamında Devlet hizmeti yükümlülüğüne ilave edilen süreler, tabiplerin hizmetine duyulan ihtiyaçtan değil, **tabiplere yaptırım uygulanması amacıyla getirildiğinden** söz konusu ilave edilen süreler zarfında tabiplerin ve uzman tabiplerin zorunlu hizmet ile yükümlü kılınmaları, Anayasa'nın 18. maddesinde öngörülen zorla çalıştırma yasağı kapsamına girmektedir.

Tescil ve Denklik İşler Dairesi Başkanlığı Ayrıntılı bilgi için irtibat: 0(312)5851474 Mithatpaşa Cad. No:3
Sıhhiye/Ankara
Tel: 0 (312) 585 1580-81-82 Faks: 0 (312) 585 1565-66 E. Posta: shgm.tescildenklik@saglik.gov.tr

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Zorla çalıştırma yasağının ihlal edilmesi ise Anayasa'nın 48. maddesinin güvence altına aldığı çalışma ve sözleşme hürriyetinin özüne açık bir müdahale niteliği taşımakta ve bu hürriyetin ortadan kaldırılması sonucunu doğurmaktadır." gerekçesiyle Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Şu halde, daha önce fiilen çalışılan günlerin süre hesabında dikkate alınmaması anılan karar çerçevesinde kanunî bir dayanağı dahi bulunmayan ilâve bir yaptırım olarak değerlendirilebilecektir.

Bu durumda, Devlet hizmeti yükümlülüğünü tamamlamadan herhangi bir nedenle görevden ayrıldıktan sonra, yeniden göreve başlayanların yükümlülük sürelerinin hesabında daha önce fiilen yerine getirilen yükümlülük süresinin hesaba katılmasının Kanun'un Devlet hizmeti yükümlülüğünün yerine getirilmesinin sağlanmasına yönelik amacına ve Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesine ve hakkaniyet ilkesine uygun olacağı ve daha önce yerine getirilen bu yükümlülük sürelerinin hesabının Kanun'un Ek 6 ncı maddesinde öngörülen "Mazeret, zorunluluk halleri gibi nedenlerle başka yere atanan personelin kalan yükümlülük süreleri, eski ve yeni görev yeri hizmet sürelerinin oranına göre belirlenir." hükmü esas alınarak yapılmasının uygun olacağı düşünülmüştür." hükümleri gereği işlem tesis edilmesi hususunda;

Bilgilerinizi rica ederim.

Hüseyin ZİRH
Bakan a.
Daire Başkanı

Belgenin Aslı Elektronik İmzalıdır
02.05.2018
Hakan YÜCESOY
Şef

Tescil ve Denklik İşler Dairesi Başkanlığı Ayrıntılı bilgi için irtibat: 0(312)5851474 Mithatpaşa Cad. No:3
Sıhhiye/Ankara
Tel: 0 (312) 585 1580-81-82 Faks: 0 (312) 585 1565-66 E. Posta: shgm.tescildenklik@saglik.gov.tr